

Cap a un banc de dades d'imatges antropològiques

Rafael Nevado

GRICA, Universitat de Barcelona

1. Introducció

Des de fa unes dècades, però especialment en aquests últims anys, estem vivint un fenomen sense precedents: el sorgiment de les *videologies* en detriment de les *ideologies*. Certament, en aquest període que ens ha tocat viure, que alguns antropòlegs anomenen *postmodernitat*, el poder de la imatge - potenciat i projectat pels avenços tecnològics - domina gran part del panorama social i és part fonamental de la reflexió antropològica. En aquest context, el GRICA, sorgit de la iniciativa de la doctora Maria Jesús Buxó i Rey, catedràtica del Departament d'Antropologia Social de la Universitat de Barcelona, naixia la primavera del 1996 amb els objectius principals de la recerca i la conservació en l'àmbit de l'audiovisual. Per dur a terme aquests ambiciosos objectius, aquest grup de treball ha dissenyat el *Projecte FADA 2000* (Fons Antropològic de Documents Audiovisuais). A la vegada, aquest projecte s'ha canalitzat a través d'una aplicació informàtica que s'executa sobre el gestor de bases de dades relacionals Microsoft Access. Utilitza tots els elements que són propis de l'entorn Windows amb la finalitat de resultar una eina intuïtiva, flexible, àgil i sobretot, d'accés fàcil per als usuaris sense coneixements específics ni en informàtica ni en sistemes de catalogació de documents. Tot seguit procedirem a esbossar els trets principals d'aquesta aplicació.

2. Descripció del Projecte FADA 2000

L'aplicació informàtica que gestiona el *Projecte FADA 2000* permet realitzar totes les tasques bàsiques de gestió de recursos

d'una mediateca a través de mòduls diferenciats als quals s'accedeix per mitjà d'una barra d'opcions situada a la part inferior de la pantalla. Els mòduls que presenta són:

- 2.1. Catalogació
- 2.2. Consultes
- 2.3. Préstecs
- 2.4. Llistats

2.1. Catalogació

Dins d'aquest apartat se'ns plantejaven una sèrie de dubtes lògics ja que com bé indiquen nombrosos experts en el tema com per exemple Jaume Biasco, són diverses les dificultats que afecten tant la classificació com la conservació dels materials audiovisuals.² Deixant de banda la manca de formació específica de professionals en aquest camp, de retruc es planteja la qüestió metodològica següent: per poder catalogar amb rigor, prèviament s'han d'establir un seguit de criteris de classificació que s'ajustin a les directrius institucionals. Per tal d'aconseguir aquest punt, complex d'altra banda, vam recórrer a les recomanacions proposades pel Servei de Museus del Departament de Cultura³ en referència al sistema de classificació i vam adoptar les «Normes bàsiques» del Servei d'Arxius de la Generalitat, amb unes poques esmenes. Aquest model té l'avantatge que en organitzar-se mitjançant números s'hi poden fer tantes inclusions com calguin o bé desenvolupar cada entrada en diversos subapartats o concrecions.⁴ Paral·lelament per tal de determinar les temàtiques, hem inserit en la seva totalitat el *Diccionari de Classificació Etnològica*⁵ elaborat pel Dr.

Lluís Calvo, director de la REC, per al CPCPTC del Departament de Cultura.

Informàticament, aquest mòdul permet introduir, editar i mantenir el catàleg.⁶ La catalogació és sensible al tipus de document, així es poden catalogar els documents més habituals d'una mediateca (monografies, articles, programari, vídeos i gravacions d'àudio...). La pantalla de catalogació presenta un conjunt de botons per tal de facilitar la introducció i l'edició de les dades, tenint com a principals funcions les següents:

a) Altres: la fitxa de cada document està estructurada en més d'una vintena de camps: alguns contenen dades catalogàfiques (CDU, temàtiques...), mentre que d'altres són únicament necessaris per a la gestió dels documents. La fitxa, donada la seva extensió, es presenta sota el format de dues pàgines.

b) Baixes: mitjançant aquesta opció es pot donar de baixa definitivament un document del catàleg, com per exemple els que hagin estat duplicats per error, etc.

c) Modificació de les dades: serveix per actualitzar les dades, com ara els canvis d'adreces d'institucions, etc.

2.2. Consultes

Els camps que admeten cerca són els següents: registre, tipus de document, llengua, autors, títols, editorial i temàtiques. En entrar en el mòdul de cerca, es pot visualitzar una taula amb tots els documents del catàleg, així com el nombre de registres totals. Després de fer una cerca en aquesta taula es visualitza el resultat i, a l'angle superior esquerre, s'hi indica el total de documents que compleixen la condició de cerca. Per defecte, els documents es visualitzen ordenats pel registre però es pot triar l'ordenació per registre, títol i autor amb les caselles de selecció *Ordenats per*. Cal tenir en compte que la cerca és acumulativa, fins que es prem el botó de «Cercar de nou». Les cerques són aproximades, per fer-les exactes cal escriure exactament el text que es vol cercar. El tipus de cerca es pot dur a terme sotme-

tent les dades a diferents tipus de filtratges, com ara:

a) Cercar per un camp: és la consulta més senzilla. Dóna com a resultat els documents que compleixen la condició especificada.

b) Cercar per la combinació de dos camps: permet seleccionar els documents que compleixin les condicions especificades en dos camps diferents o bé dos termes diferents en un mateix camp. Cal especificar obligatòriament un «operador»⁷ que combina els dos camps.

Visualitzar i imprimir

Un dels problemes que més sovint trobem els investigadors quan accedim a bases de dades informatitzades, és que si bé podem consultar per pantalla la informació gairebé mai no podem emportar-nos el producte de la nostra cerca d'una manera impresa, la qual cosa implica anotar manualment totes les dades que són del nostre interès, amb el consegüent risc d'error d' anotació i pèrdua de temps afegida. Per tal de solucionar aquest entrebanc habitual el *Projecte FADA 2000* incorpora la possibilitat d'imprimir tant el contingut d'un dels documents (en format de fitxa) com el resultat d'una cerca (en format de llistat). Una altra possibilitat que contempla l'aplicació és la disponibilitat d'exportar⁸ els documents resultat d'una cerca, per tal de fer-los servir en altres programes.

2.3. Préstecs

Des d'aquest mòdul es pot gestionar el control total de la circulació de documents (moviments: entrades i sortides), de reserves i de consulta de préstecs.

2.4. Llistats

Aquest mòdul imprimeix o visualitza en pantalla diversos tipus de llistats i estadístiques útils per a la gestió de la mediateca. Segons les seves finalitats es poden agrupar en les categories següents:

a) Llistats de catàleg: són els llistats que permeten obtenir una relació general del

fons documental o bé d'una selecció d'aquest mateix fons.

b) Llistats de préstec: són els llistats i les estadístiques que permeten tenir una relació del moviment dels documents i de la seva disponibilitat.

3. Estat actual i previsions de futur

Avui dia el *Projecte FADA 2000* es nodreix de les valuoses aportacions de material audiovisual cedit per part dels investigadors que componen el GRiCA, així com dels treballs d'observació etnogràfica dels alumnes de l'assignatura d'antropologia simbolicocognitiva impartida per la doctora Maria Jesús Buxó a la Universitat de Barcelona, i arriba gairebé al miler de documents censats. En aquest sentit i per tal d'incrementar el seu fons, el GRiCA ha dut a terme un *mailing list* dirigit a nombroses institucions i personalitats destacades dins de l'àmbit universitari, demanant-los informació sobre els seus fons documentals. La difusió d'aquest projecte es va fer al llarg de la III Reunió del GRiCA, dedicada monotemàticament als *Sistemes de classificació de materials audiovisuals*, feta al Museu Etnològic de Barcelona (11 de juny de 1997).

D'altra banda, pel que fa a les previsions de futur cal destacar l'interès del GRiCA per incorporar-se a les autopistes de la informació (Internet) en un món cada cop més globalitzat a les acaballes del segle XX i en el qual tot indica que el pròxim mil·lenni tindrà un clar predomini mediàtic,⁹ per tal de difondre més enllà de l'àmbit del nostre país un interessant patrimoni audiovisual circulant sense fronteres.

4. Bibliografia

- ALBERCH, R.; FREIXAS, P.; MASSANAS, E. *L'arxiu d'imatges. Propostes de classificació i conservació*. Barcelona: Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, 1988.

- BUXÓ I REY, M. J. «L'intel·lectual i la nova concepció del saber». A: *Els valors dels professionals de la cultura a Catalunya*, Barcelona: Proa, 1995. (Temes Contemporanis)

- CALVO, L.; SANTIAGO, F. de (red.); SOLÉ, D. (coord.). *Dossier de Patrimoni Cultural*, núm. 66, Diputació de Barcelona, Servei de Cultura, desembre de 1994.

Notes

1. El sistema operatiu anomenat Windows es caracteritza bàsicament per la seva interfície gràfica d'usuari. Aquest entorn de treball es basa en icones, finestres i botons. Com a gran avantatge podem ressaltar que proporciona noves capacitats per utilitzar so i imatge d'una manera conjunta (multimèdia), que permet alhora el control de tots els perifèrics necessaris: lector de CD-ROM, targetes de so i vídeo, etc.

2. En aquest sentit, Jaume Blasco afirma: «A Espanya no es compta amb cap centre on obtenir una formació específica, tot i haver-se endegat algunes experiències amb materials fotogràfics. Això compromet la conservació d'un patrimoni cada dia més valuós. La manca de centres especialitzats dedicats a la conservació d'imatges fotogràfiques fa que els professionals no puguin, encara que hagin rebut una formació, desenvolupar la seva feina. De mica en mica els col·lectius professionals van conscienciant-se de la importància d'aquest tipus de material i, per tant, de la formació necessària per al seu tractament». A: CALVO, L. (red.); DE SANTIAGO, F. (red.); SOLÉ, D. (coord.). *Dossier de Patrimoni Cultural*, núm. 66, Barcelona: Diputació de Barcelona, Servei de Cultura, desembre de 1994, pàg. 89.

3. ALBERCH, R.; FREIXAS, P.; MASSANAS, E. *L'arxiu d'imatges. Propostes de classificació i conservació*. Barcelona: Servei de Museus de la Generalitat de Catalunya, 1988, pàg. 12.

4. ÍDEM, pàg. 11.

5. Els termes que componen el diccionari *Classificació etnològica* estan estructurats en forma d'arbre a diversos nivells. Cadascun d'ells està desenvolupat en aspectes més específics.

6. Entenem per "catàleg" la llista descriptiva i enumerativa dels documents que componen el fons, redactada segons unes normes establertes.

7. En una cerca per dos camps combinats cal especificar un dels operadors següents: "o", aquest operador implica seleccionar els registres que compleixen qualsevol de les dues condicions que s'indiquin; "i", aquest altre selecciona els registres que compleixen les dues condicions a la vegada, i "excepte" que selecciona els registres que compleixen la primera condició però no la segona.

8. Els formats d'exportació que suporta l'aplicació són els d'ASCII delimitat (format d'intercanvi més reconegut per altres programes com ara bases de dades o processadors de textos) i taules de fitxes MDB (executables en ACCESS).

9. Encara que aquesta afirmació és relativa, ja que com bé indica Buxó paradoxalment els efectes de l'esdevenidor ja ens estan afectant avui dia: «sentim l'escurçament del temps i dels espais, vivim la immediatesa i la ubiqüitat de la comunicació a escala mundial...», Maria Jesús Buxó i Rey, «L'intel·lectual i la nova concepció del saber». A: *Els valors dels professionals de la cultura a Catalunya*. Barcelona: Proa 1995, pàg. 85. (Temes Contemporanis)